

Інституціональні зміни в аграрному секторі економіки

Застрожнікова І.В.

к. н. держ. упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління, адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д.
Моторного м. Мелітополь

Інституціональна трансформація аграрної сфери національної економіки є найважливішою передумовою та фактором затвердження сучасних сталих ринкових відносин в Україні. Проте, незважаючи на активні дії реформаторів протягом останніх років та навіть десятиліть, вона наразі виявилася незавершеною. Причиною цього факту є не тільки певні політичні упущення, а й у значній мірі домінування положень теорії неокласиків, згідно з якою запозичені західні інститути виявлятимуться ефективними у вітчизняних умовах.

Відомо, що сучасне інституціональне середовище аграрного сектору нашої держави є недосконалим та потребує подальших трансформацій. Його особливостями є: відсутність актуальності впроваджуваних інституціонально-правових змін для більшої частини сільського населення, високий рівень соціальної нестабільності на селі, зниження держнагляду за дотриманням впроваджених правових норм, інституціоналізація неформальних і неправових типів соціальних взаємодій, слабкість протестного потенціалу економічних агентів, які зіткнулися з порушенням формальних правил ведення господарської діяльності тощо. На жаль, недосконалість інституціонального середовища аграрного сектору розглядається окремими вченими як можливість нецільового використання бюджетних коштів заради отримання особистої вигоди [3].

Слід зазначити, що державна організація процесу інституціональних змін буде супроводжуватись позитивними наслідками, тільки у випадку повного узгодження із власними законами і тенденціями розвитку інституціональних систем, із механізмами їх саморегуляції, рівнем їх історичної зрілості, соціокультурними особливостями. Ефективно управляти процесами таких змін здатна тільки держава, що бере участь у цих процесах на основі діалогу, побудованого на принципах взаємодії. [2]

Опорним механізмом ефективних інституціональних змін може бути тільки партнерство, а точніше внутрішня конвергенція, взаємне пристосування держави, господарюючих суб'єктів і ряду інститутів, що відіграють роль базису в ринковій макроекономіці.

Державна підтримка має бути направлена на створення умов конкурентоспроможності галузі, що передбачає стимулювання підвищення кваліфікації кадрів, галузевих наукових досліджень, розширення сфери послуг, контроль і стимулювання якості, розвиток виробничої і соціальної інфраструктури, а також формування ефективного інституціонального середовища як базового фактора позитивних змін.[4] Інституціональний аналіз соціоекономічних процесів у аграрному соціумі передбачає опис функціонуючих інститутів та їх взаємодію між собою як системи, оцінювання цієї системи як нематеріальних активів та з точки зору потенціалу ефекту синергії. А це – основа сталого розвитку сільської інфраструктури, а підтримка розвитку соціальної сфери села, в свою чергу, ототожнюється з державною підтримкою розвитку аграрного сектору.[1]

1. Застрожнікова І.В. Державна підтримка інфраструктури села, як передумова сталого розвитку сільського господарства країни / А.Г.Застрожніков, І.В. Застрожнікова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки); за ред. М. Ф. Кропивка. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. № 1. с. 148 – 152.

2. Застрожнікова І.В. Інституціональні основи формування аграрної політики / І. В. Застрожнікова // Інвестиції : практика та досвід. – 2010. – № 9. – С. 96-99.

3. Parava V The Economic Development Complex in the Black Sea Area: The Impact of the Global Financial and Economic Crisis. Xenophon Paper No. 9, May 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icbss.org/images/papers/xenophon_paper_no9.pdf]

4. Решетило В.П. Економічна синергетика реалізації ринкового потенціалу інституціональних систем: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.01.01 / Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. — Х., 2006. — 34 с.